

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Gulczyńska, SA Piotr Górecki

po rozpoznaniu dnia 10 grudnia 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. M. (1)

przeciwko W. P., H. P., (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z., (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 13 listopada 2013 r.

sygn. akt I C 264/12

1. zmienia zaskarżone postanowienie i postanawia, że zabezpieczenie roszczeń powoda dokonane w postaci ustanowienia hipotek przymusowych na nieruchomościach objętych księgami wieczystymi nr (...) prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze upada po upływie trzech lat od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenia, które podlegało zabezpieczeniu;
2. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawia do orzeczenia końcowego.

Piotr Górecki Jan Futro Małgorzata Gulczyńska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda o stwierdzenie, że zabezpieczenie udzielone mu w postaci hipotek przymusowych w księgach wieczystych dokonane na podstawie nakazu zapłaty z dnia 2 listopada 2011 r. nie upada ewentualnie upadnie w terminie 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia.

W uzasadnieniu wskazał, że powód podnosił, iż w chwili obecnej posiadając wpisaną hipotekę na wskazanych nieruchomościach pozwanego. Ma więc szansę na zaspokojenie swojego roszczenia w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego z tychże nieruchomości, ma też stosowne pierwszeństwo w zaspokojeniu swoich roszczeń z kwot uzyskanych w toku licytacji przed innymi wierzycielami. W razie upadku przedmiotowego zabezpieczenia w ustawowym terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się wyroku zasądzonego zabezpieczone roszczenie - powód szansę tę utraci.

Wniosku powoda nie można uwzględnić albowiem wniosek w przedmiotowej sprawie może podlegać jedynie rozpoznaniu w zakresie związanym z wydaniem nakazu zapłaty z 2.11.2011 r. w sprawie I Nc 102/11 a nie nakazu z 13.10.2011 r. w sprawie I Nc 103/11.

W przedmiotowym postępowaniu Sąd nie wydawał postanowienia o udzieleniu zabezpieczeniu zgodnie z treścią tego tytułu. Powód po otrzymaniu nakazu wydanego w sprawie I Nc 102 /11 dokonał w oparciu o ten tytuł zabezpieczenia swojego roszczenia na podstawie art. 492 k.p.c. Przepis art. 492 k.p.c. nie odwołuje się do art. 754¹ § 1 k.p.c., tak jak odwołuje się do art. 742 k.p.c..

W ocenie Sądu nie ma tej sytuacji podstaw do stosowania regulacji określonej w art. 754¹ § 1 k.p.c.

Na postanowienie to zażalenie wniósł powód zarzucając mu naruszenie **art. 754¹** Kodeksu postępowania cywilnego poprzez przyjęcie, że przepis ten nie ma zastosowania do zabezpieczenia dokonanego w niniejszej sprawie a **mianowicie do zabezpieczenia dokonanego** w oparciu o nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym, a przez to brak jest podstaw do zmiany terminu, w którym upada zabezpieczenie polegające na wpisaniu w księgach wieczystych numer (...) oraz (...) hipotek przymusowych, podczas gdy przepis ten ma w pełni zastosowanie do zabezpieczenia udzielonego na podstawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz naruszenie art. 492 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez przyjęcie, że do zabezpieczenia ustanowionego na podstawie tego przepisu nie mają zastosowania przepisy o postępowaniu zabezpieczającym, w tym art. 754¹ Kodeksu postępowania cywilnego, podczas gdy przepis ten ma w pełni zastosowanie do zabezpieczenia udzielonego na podstawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości poprzez ustalenie, że zabezpieczenie udzielone mu w postaci wskazanych wyżej hipotek przymusowych dokonane na podstawie nakazu zapłaty z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie I Nc 102/11 nie upada po uprawomocnieniu się orzeczenia uwzględniającego zabezpieczenie roszczenia ewentualnie ustalenie, że zabezpieczenie to nie upada w terminie 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia.

Jako wniosek ewentualny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że jedynie posiadając wpisaną hipotekę na nieruchomościach pozwanego, powód ma szansę na zaspokojenie swe roszczenia w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego z tychże nieruchomości. Co więcej, powód jako wierzyciel hipoteczny ma stosowne pierwszeństwo w zaspokojeniu swoich roszczeń z kwot uzyskanych w toku licytacji tychże nieruchomości przed innymi wierzycielami pozwanego. W razie upadku przedmiotowego zabezpieczenia w ustawowym terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się wyroku zasądającego zabezpieczone roszczenie - powód szansę tę utraci. (...) te są jedynym majątkiem pozwanego

Po uzyskaniu zabezpieczenia w oparciu o wskazany wyżej nakaz zapłaty tj. po zabezpieczeniu roszczenia przez wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości pozwanego (...) sp. z o.o. objętej księgą wieczystą (...), nieruchomość ta została zbyta na rzecz osoby trzeciej. Ponadto w przypadku pozostałych wskazanych nieruchomości po dokonaniu przez powoda wpisu hipoteki przymusowej, wpisu hipotek dokonali także inni wierzyciele pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się uzasadnione.

W § 1 art. 754¹ jako zasadę przewidziano upadek zabezpieczenia po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego zabezpieczone roszczenie. Z chwilą prawomocnego bowiem rozstrzygnięcia sprawy – z reguły - odpadają przyczyny, dla których dokonano zabezpieczenia. Ochronę prawną zapewnia uprawnionemu prawomocne orzeczenie sądu. W tym okresie uprawniony powinien podjąć niezbędne kroki zmierzające do realizacji swego prawa podmiotowego, o ile takie kroki są konieczne.

Jednakże treść § 1 art. 754¹ wskazuje, że przepis szczególny lub orzeczenie sądu może stanowić, iż zabezpieczenie nie upadnie w terminie określonym w tym przepisie. Upadek zabezpieczenia oznacza bowiem zniweczenie bezpośrednich skutków postanowienia o zabezpieczeniu. Treść tego przepisu potwierdza zatem, że sąd, orzekając o udzieleniu zabezpieczenia, może oznaczyć jednocześnie termin, na który udziela zabezpieczenia. Z regulacji tej nie wynika przy tym, aby możliwość orzekania przez sąd o terminie, na jaki udziela zabezpieczenia, była ograniczona wyłącznie do momentu wydawania postanowienia o zabezpieczeniu.

Należy zatem przyjąć, że do chwili upadku zabezpieczenia sąd może rozpoznać wniosek o określenie innego terminu upadku zabezpieczenia, a zapadłe w tym zakresie orzeczenie należałoby traktować jako zmianę postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (por. także stanowisko co do orzekania przez sąd o wyznaczeniu innego terminu upadku zabezpieczenia, niż wynikający z treści art. 754¹, wyrażone przez J. Jagiełę (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. II, red. K. Piasecki, s. 542).

Jak przyjmuje się w doktrynie oznaczenie innego terminu może nastąpić zarówno z urzędu, jak i na wniosek, a konieczność podjęcia decyzji o oznaczeniu innego terminu winna być podyktowana okolicznościami sprawy.

W przypadku takim, jak niniejszy trzeba mieć na względzie, że opisany w art. 754¹ § 1 k.p.c. upadek zabezpieczenia jest bezwarunkowy, co oznacza, iż po upadku zabezpieczenia uprawniony nie może skutecznie prowadzić egzekucji z nieruchomości, które nie stanowią już własności obowiązanego, a na których w toku postępowania zabezpieczającego ustanowiono hipotekę przymusową. Hipoteka przymusowa wygaśnie po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego powództwo bez względu na to, czy uprawniony skierował w tym terminie wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości. Hipoteka natomiast uprawnia wierzyciela do zaspokojenia się z nieruchomości bez względu na to, czyją jest własnością. Upadek hipoteki – także w toku postępowania egzekucyjnego wszczętego przez uprawnionego – spowoduje, że pierwszeństwo w zaspokojeniu swoich roszczeń będą mieć wierzyciele uprawnieni z wpisanych hipotek.

Taka sytuacja - - jak słusznie wskazuje na to żalący –pozbawi go w rzeczywistości możliwości zaspokojenia w przypadku uprawomocnienia się korzystnego dla niego obecnie wyroku Sądu I instancji.

Wskazywany przez Sąd Okręgowy przepis art. 492 § 1 k.p.c., nie może być interpretowany w oderwaniu od pozostałych regulacji postępowania zabezpieczającego, nie zawiera on bowiem wystarczającej regulacji pozwalającej na dokonanie zabezpieczenia. Jak wynika z treści wskazanego już przepisu art. 754¹ § 1 k.p.c. regulacja dotyczy zabezpieczenia dokonanego według przepisów tytułu II dotyczącego zabezpieczeń roszczeń pieniężnych. Nie ulega wątpliwości, że udzielone powodowi zabezpieczenie dotyczy roszczeń pieniężnych zabezpieczonych zgodnie z art. 747 pkt 2 k.p.c. Odwołanie się ustawodawcy do tytułu drugiego części drugiej kodeksu należy rozumieć w ten sposób, że przepis ten dotyczy zabezpieczenia wszystkich roszczeń pieniężnych.

Nie ma podstaw do przyjmowania, że przepisy tego tytułu w tym art. 754¹ k.p.c. nie mają zastosowania do zabezpieczeń wynikających z faktu wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 492 k.p.c. Podobny – aczkolwiek w innym stanie faktycznym - pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z dnia 9 kwietnia 2014 r. I ACa 480/14 stwierdzając, że za bezpodstawne należy uznać zarzuty dotyczące naruszenia przez Sąd I instancji art. 754¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 492 k.p.c. Niewątpliwie zabezpieczone roszczenie – jako roszczenie pieniężne - zostało udzielone według przepisów Tytułu II Części drugiej kodeksu postępowania cywilnego. Pogląd, że przepis art. 754¹ § 1 k.p.c. zawierający normę, z której wynika, iż po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia, zabezpieczenie upada znajduje zastosowanie w przypadku zabezpieczenia wynikającego z nakazu zapłaty znajduje zastosowanie, natomiast norma dająca sądowi możliwość postanowienia o innym terminie tego upadku zawarta przeciw w tym samym zdaniu przepisu nie znajduje uzasadnienia i razilby niekonsekwencją.

Niezależnie od zastosowania wykładni językowej, za takim poglądem przemawia również wykładnia celowościowa uwzględniająca wskazane na wstępie niniejszych rozważań cele regulacji wprowadzonej z dniem 5 lutego 2005 r. a przede wszystkim art. 754¹ § 1 k.p.c.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 754¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Przewidziana jednak w art. 745 k.p.c. reguła, że o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie, ma przede wszystkim to znaczenie, że tego rodzaju koszty należy traktować jako element składowy kosztów postępowania w sprawie, w której został wydany tytuł zabezpieczający. W konsekwencji o zasadzie zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego rozstrzygają przepisy art. 98-110 k.p.c., regulujące zwrot kosztów procesu. W świetle tych przepisów decydujące znaczenie dla orzekania o zwrocie kosztów procesu, a zatem także orzekania o kosztach postępowania zabezpieczającego, ma ostateczny wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.).

Piotr Górecki Jan Futro Małgorzata Gulczyńska

ZARZĄDZENIE

1. odpis postanowienia doręczyć pełnomocnikom stron;
2. po doręczeniu akta zwrócić Sądowi Okręgowemu.

Poznań, dnia 10 grudnia 2014 r.